

דרישה

DRISHA INSTITUTE

FOR JEWISH EDUCATION

שלוש גישות להלכה - Three Approaches to Halacha

הרב סולובייצ'יק – הלכה שמימית

משל למה הדבר דומה? ללוויין שהוכנס למסלול פלוני אלמוני. אמנם קליעת הלוויין לתוך המסלול תלויה בעצמת כוח הדחף, אבל משהגיע האובייקט למסלולו הוא מתחיל להתנועע בדייקנות מפליאה על-פי מהירות התנועה המיוחדת למסלול ההוא, ואין שיעור כוחה של הדחיפה יכול להוסיף או לגרוע ממנה אפילו כלשהו. המאורע הוא מניע פסיכולוגי הדוחף את החשיבה הצרופה למסלולה. ברם ברגע שהיא מתחילה להתנועע במסלולה המסוים היא מבצעת את תנועתה לא בכניעה למאורע, כי אם מתוך ציות לחוקיותה הנורמטיבית-אידיאלית המיוחדת לה.¹

The Halachic process can be compared a satellite that enters orbit, although its entry into orbit depends on the thrust of its take off, once in orbit, it is only propelled by the volition of its path of orbit, totally unaffected by the original thrust. The case is the psychological prompt which lifts pure thought into orbit. Once on its path, [pure thought] operates not by fiat of the case, but by its own idealistic-normative categories.

הרב קוק – הלכה כיצירה אנושית

תורה שבכתב אנו מקבלים על ידי הציור היותר עליון ויותר מקיף שבנשמתנו... לא רוח האומה חוללה אור גדול זה, רוח אלהים יוצר כל יצרה...

We receive the Written Torah by the more supernal, more encompassing image in our soul. This great light is not created by the spirit of the people, rather, by the spirit of God the creator of all creation.

בתורה שבעל פה אנו יורדים כבר אל החיים. אנו חשים שהננו מקבלים את האורה העליונה בצינור השני שבנשמה, בצינור המתקרב לחיי המעשה...²

With the Oral Torah we descend to life. We sense our reception of the supernal light in the second chamber of our soul, the chamber which approaches everyday life.

תורה שבעל פה מונחת בעצם אופיה של האומה, שמצאה את ברכתה על ידי הגילוי השמימי של תורה שבכתב...³

The Oral Torah is hidden in the very character of the people, who find its blessing through the revelation of the Heavenly Written Torah.

מה שיש בתכונת ישראל לחולל וליצור, זהו תורה שבעיפ...⁴

מתוך רוח ה' הכללי, רוח הנבואה העליונה של אספקלריא המאירה, המוציאה אל הפועל את תורת החיים הנצחית, יוצא הרוח המפרש החבוי במעמקי נשמת האומה ומתגלה בבחירי בניה, שבסקירתו החודרת

¹ הר"ד סולובייצ'יק, מה דודך מדוד, בתוך: דברי הגות והערכה, ספריית אלינר 1982, עמ' 77-78.

² אורות התורה א, א, ושמונה קבצים, קובץ ב, נו-נז.

³ שמונה קבצים, קובץ ב, רכג.

⁴ שמונה קבצים, קובץ א, רצו.

דרישה

DRISHA INSTITUTE FOR JEWISH EDUCATION

מונחת כל עשרה הגדול של תורה שבעי"פ וכל המונה, כל כח חידושה ויסוד הסתעפותיה, הסתגלותה אל החיים, וכח חוסן שלה לשלוט על החיים ולנצח את הכיעור והשפל שבהם.⁵

The quality found in Israel which allows them to create and cause, is the Oral Torah. From the universal spirit of God, the supernal spirit of prophecy from the shining, which actualizes the speculum eternal Torah of life, comes a positive spirit of interpretation in the depths of the soul of the people, revealed in the elect of its children, where in her penetrating survey, rest all the riches of the of the Oral Torah in all her wealth, all her power of renewal and the foundation of her adjustment to life, and the power of her invulnerability to master life and defeat its ugly degradations

הרב הוטנר – ההלכה כשיח בין שמים וארץ

חנוכה מאמר א'

במאמר במדרש אמרינן: 'כמו זר נחשבו' – שעובדי כוכבים כתבו את התורה, ואם היה נכתב הכל לישראל, היו עובדי כוכבים הכל כותבין. ולהכי, קאמר רחמנא: אכתוב לו רובי תורה, והלא מה שכתבתי להם 'כמו זר נחשבו שהעתיקו זרים.'⁶

The Midrash states: "they will be considered foreign" refers to the gentiles translating the Torah. If all of the Torah had been written for Israel, the gentiles would have translated all of it. Therefore, the Merciful one says, "I will write for him most of the Torah, for what I wrote for them, will be considered foreign, since foreigners copied it.

אשר בחר בנו כו': כתב בספר הנ"ל מהגרי"א כי אמר כאן ג' דברים כנגד ג' פעמים שקבלו עליהם ישראל התורה: כשאמר 'והייתם לי סגולה', קבלו עליהם כל המצוות, ופעם ב' במעמד הר סיני, ופעם ג' כשכרת משה הברית. ולכך רמזו בברכה זו כל ג' הנ"ל: 'אשר בחר בנוי הוא ויהייתם לי סגולה', יונתן לנו את תורתו הוא מעמד הר סיני, שקבלו התורה מפיו של הקב"ה, 'ונתן התורה', הוא בה' הידיעה, הוא נגד תורה שבעי"פ שקבלו ממשה רבינו בעל פה. ועיי' אמר לשון בינוני: 'ונתן', כי ידיעת תורה שבעי"פ מתחדש בידיעה תמיד.⁷

"Who chose us from all the nations, who gave us his Torah ... who gives the Torah", the Vilna Gaon wrote that this blessing has three parts corresponding to the three times Israel accepted the Torah: First, when God said "you shall be my treasured possession" (Ex. 19:

⁵ שמונה קבצים, קובץ ד, נב. ומעיין השוואה להוגה אחר בן דורו של הרב קוק: אחד העם כתב במאמרו 'תורה שבלב', על הלב הפועם בהלכה לדורותיה. אמנם הוא עצמו מאוד אמביוולנטי כלפי המסורת, אבל הוא מצפה שההלכה תתחדש: הוא מרגיש שישנה התקווה בהלכה בדורו, והוא מצפה ליום שהלב היהודי שוב יפעם ויצור הלכות בצורה ראויה:

...אם הלב בדרך התפתחותו הגיע להכרה ברורה, כי 'עין תחת עין' היא אכזריות בלתי נאותה לאומה בת תרבות, והכרת הלב היא עוד באותה שעה אבטוריטט [=סמכות] שאין למעלה ממנו, – הלא אז הדבר מובן, כי גם האבטוריטט האחר, הכתב, לא יוכל לדבר בלשון אחרת, ואין ספק איפוא, כי 'עין תחת עין זה ממון'.⁵

⁶ תוספות על גיטין ס ע"ב, ד"ה "אתמוהי קא מתמה", ע"פ מדרש תנחומא ושמות רבה פ' תשא.

⁷ אבני אליהו על סידור אשי ישראל.

דרישה

DRISHA INSTITUTE

FOR JEWISH EDUCATION

5.) they accepted all the commandments, second, at the revelation of Sinai, and third, when Moses made the covenant. Thus, all three occasions are referenced in this blessing: "Who chose us" refers to "you shall be my treasured possession," "who gave us his Torah" refers to the revelation at Sinai when they received the Torah from God, and "Who gives the Torah" with the definite article, refers to the Oral Torah which they received from Moses orally. Therefore, it is written in present tense, "who gives" because knowing the Oral Torah renews knowledge forever.

ועל אף הדגש של הגר"א, שתורה שבעל פה היא הנקודה השלישית בהשתלשלות נתינת התורה – לפי הרב הוטנר אף האמירה "והייתם לי סגולה" תלויה בכך שתורה שבעל פה תהיה ייחודית לאומה, ואילו תורגמה תורה שבעל פה, היו בחירת האומה, ייחודה וסגולתה מתבטלים למפרע.)

ומכיון שהברית כוללת בתוכה שלילת הכתיבה של דברים שבעל פה, הרי נמצא כי הך איסורא ד"דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאמרם בכתב" קדום הוא לכל איסורי התורה, ולא עוד אלא שקודם הוא אפילו לגוף המאורע של מתן תורה.⁸

And because the covenant includes the refutation of writing down the oral tradition, it follows that the prohibition of, "oral teachings, you are not allowed to write down" precedes all the specific prohibitions of the Torah, and moreover, it precedes the very event of the revelation of Torah.

חנוכה מאמר ב'

למדים אנו מכאן חידוש נפלא כי אפשר לה לתורה שתתרבה על ידי שכחת התורה, עד כי באופן זה יתכן לקבל יישר כוח עבור השכחת התורה. ופוק חזי מה שאמרו חכמים כי שלש מאות הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה והחזירו עתניאל בן קנז בפלפולו. והרי דברי תורה הללו של פלפול והחזרת ההלכות, הם הם דברי תורה שנתרבו רק על ידי שכחת התורה.⁹

We learn from here a wonderful novel idea, that it is possible for the Torah to grow by it being forgotten. Check and see, that the Sages say three hundred halachot were forgotten in the mourning days of Moses, but were restored by Otniel ben Kenaz through his discourse. And these matters of Torah, the discourse and restoration of halachot, are the very growth of Torah caused by the forgetting of Torah.

...ואם יעמדו למנין אחר כך ויכריעו כהדעה הנדחית, מכאן ואילך תשתנה ההלכה אליבא דאמת.¹⁰

And if they vote afterwards and decide to accept the rejected opinion, from then on, the Halacha will truly change.

...גם השיטה הנידחית מהלכה דעת תורה היא, אם רק נאמרה לפי גודרי המשא ומתן של תורה שבעל פה.¹¹

⁸ פחד יצחק, חנוכה, מאמר א.

⁹ שם, מאמר ג.

¹⁰ שם.

¹¹ שם. ההדגשה שלי.

דרישה

**DRISHA INSTITUTE
FOR JEWISH EDUCATION**

Also the approach rejected from Halacha is a true Torah opinion, as long as it is said within the limits of the Oral Torah discourse.